

NESTOVENSKI

Lefnik XXX.

Celovec, petek, 28. februar 1975

Štev. 9 (1699)

MANJŠINSKA POLITIKA V AVSTRIJI:

Brezobzirni diktati

ter žaljivi izpadi in izsiljevanja

Kljub vsem svarilom, protestom in utemeljenim pomislekom so predsedniki oziroma vodilni predstavniki treh v parlamentu in v koroškem deželnem zboru zastopanih strank v sredo pod predsedstvom kanclerja Kreiskega sprejeli sklep, da bo leta 1976 izvedeno ugotavljanje manjšin v obliki „ljudskega štetja posebne vrste“, katerega rezultati naj bi služili kot podlaga za izpolnitev obveznosti iz državne pogodbe.

To je brezobziren diktat, to je politika sile in pritiska, ki jo izvaja Avstrija nad narodnimi manjšinami. Izjava kanclerja Kreiskega po odločitvah razgovorih „da se od Slovencev na noben način ne bo pustil odvrniti od tega preštevavanja“, to samo potrjuje!

In kancler Kreisky se tega posebej zaveda in tudi ve, da bo taka politika ugledu Avstrije v svetovni javnosti samo škodovala. Tega se zaveda, vendar: kdor je rekel A, mora reči tudi B. Leta 1972 je SPO sledila desničarskim strankam ter je kapitulirala pred nemškimi nacionalisti. Tudi sedanji sklep o ugotavljanju manjšine je taka kapitulacija. To kancler Kreisky dobro ve, kakor mu je gotovo tudi znano, da ta „preusmeritev“ njegovi stranki ni prinesla nobene koristi.

Predvsem pa se kancler Kreisky zaveda, da je edino ta razvoj kriv, da so bili predstavniki koroških Slovencev prisiljeni prekiniti pogovore z vlado in da se je Avstrija zaradi take manjšinske politike znašla na založni klopi tudi na mednarodni ravni. Zato pa — kakor kažejo zadnji dogodki — začnjenja zgubljeni živci in se zatekali k sredstvom, ki se jih izkušne politik in priznan državnik ne bi smel posluževati. Le tako je namreč mo-

goče razumeti njegove naravnost nesramne izpade proti demokratičnemu izvoljenemu vodstvu koroških Slovencev, ki mu očita, da se ne čuje pogajati z vlado, pri tem pa posebej zamolči vzroke, ki so privedli do prekinitve pogovorov. Le tako je mogoče tolmačiti njegove poskusne pritiska in izsiljevanja, ko grozi, da si bo izbral druge predstavnike manjšine, če se sedanje vodstvo ne bo odzvalo njegovemu povabilu na razgovore.

Tukaj je napravil kancler Kreisky veliko napako. Zastopniki obeh osrednjih organizacij so suvereno in demokratično izvoljeni predstavniki slovenske narodne skupnosti na Koroškem, sklep o prekinitvi pogovorov z vlado pa je izglasoval reprezentativni zbor več kot 700 odbornikov in zaupnikov vseh slovenskih organizacij. Zato si tudi kancler Kreisky predstavnikov koroških Slovencev ne more izbirati po svoji volji in po svojih željah!

To sta jasno izpovedali tudi obe osrednji organizaciji, ki sta zavzeli

Vsaka oblika ugotavljanja je za koroške Slovence nesprejemljiva

Prejšnji teden se je nosilec Koroške enotne liste (KEL) dr. Pavel Apovnik še enkrat sestel z zastopniki koroškega tiska ter jih seznanil s potekom predvolilnega boja. Spricho dejstva, da so že doslej v deželnem zboru zastopane stranke svoj volilni boj v veliki meri osredotočile prav na manjšinsko vprašanje in je tako v deželi velikal celo na državni ravni zaslediti poskuse očitnega izsiljevanja in pritiska na izvoljene predstavnike osrednjih slovenskih organizacij, se nam zdi potrebno, da ob tiskovni konferenci KEL izluščimo predvsem dve stvari:

● Povedano je bilo, da tudi KEL odklanja kakršnokoli obliko ugotavljanja ali preštevavanja manjšine, ker vidi v tem Slovencev sovražni akt. Državna pogodba takega ugotavljanja ne predvideva, torej bi bilo v nasprotju z državno pogodbo in s tem protiuslavno; priprave za tako ugotavljanje bi nacionalistične sile zlorabile za hujskanje proti Slovencev; predvsem pa bi ugotavljanje pomenilo uradno potrjevanje germanizacijskih teženj in bi jih celo spodbujalo, ker bi se v določenih presledkih vedno spet ponavljalo, kar bi imelo za posledico trajen narodnostni boj na južnem Koroškem.

● Povedano je bilo, da KEL ostaja pri svojem že ponovno izpovedanem stališču, da narodnopolitične zahteve in težnje slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem slejkoprej zastopata in jih bosta zastopali tudi po 2. marcu obe osrednji organizaciji koroških Slovencev — Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev. Koroška enotna lista jima te funkcije nikakor ne osporava, pač pa ju bo po svojem poslancu dosledno podprla.

V tej zvezi se izjava predstavnika KEL in stališče ZSO in NSKS vsekar ujemajo: koroški Slovenci bi bili spet pripravljeni pogajati se z vlado, čim bi le-ta oziroma stranke odstopile od svojega sporazuma glede preštevavanja ali ugotavljanja.

Pri volitvah v nedeljo:

Z demokratičnimi silami za mirno in enakopravno sožitje v deželi

V smislu izjave Zveze slovenskih organizacij na Koroškem k deželnozborskim volitvam bomo koroški Slovenci v nedeljo podprli

demokratične sile v deželi

ki jih v danih razmerah vidimo predvsem v:

- KPÖ, ki se z nami vred bori za uničenje nacionalističnih in porajajočih se neonacističnih spon v deželi;
- KEL, v kolikor je prebila ozki nacionalni okvir ter uspela nagovoriti in pridobiti tudi nemško govoreče demokratične sodeželane.

Pri tem pa vemo, da tudi del vodstva in zlasti članstva SPO kakor mi odklanja oficijelno nacionalistično politiko svoje stranke in zato razume, da ZSO topot ne more priporočati glasovanja za to stranko, kakor nikdar ni podpirala nacionalistične politike meščanskih strank.

Naloga koroških Slovencev pri teh volitvah je, da

- po eni strani podpremo demokratične sile v deželi za dosego čim širše demokratične baze tudi v deželnem zboru,
- po drugi strani pa onemogočimo zlorabo izida volitev za preštevavanje naše narodne skupnosti.

Kot vsenarodna, nestrankarska organizacija ZSO odločno odklanja vsako cepljenje naše narodne skupnosti in ostro obsoja sleherno licitiranje z narodno zavednostjo iz trenutnih strankarsko-političnih interesov, ker je prepričana, da bomo po 2. marcu — kakršna že bodo nedeljski volilni rezultati — potrebovali vse naše sile in vse naše sposobnosti za uresničitev skupnih narodnih teženj in dosego pravic v smislu zahtev slej ko prej aktualne skupne Spomenice koroških Slovencev, ne nazadnje pa tudi pomoč in podporo vseh pozitivnih in demokratičnih sil večinskega naroda!

stališče k izjavam kanclerja Kreiskega, ki je pred dnevi napovedal, da bo zastopnike obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev po deželnozborskih volitvah na Koroškem ponovno povabil na pogovore ter nato zagrozil: Če se povabilu ne bodo odzvali, jih bo poskušal povabiti še posamezno in če tudi potem ne bodo hoteli priti, tedaj „ga imajo laško radi“, koroški Slovenci pa naj si potem izvolijo druge zastopnike. V skupni izjavi ZSO in NSKS je rečeno:

Pogovore niso prekinili zastopniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev, marveč je to storila vlada s svojim sklepom, da izvede ugotavljanje manjšine. Koroški Slovenci so na seji kontaktnega komiteja dne 6. novembra 1973 izrecno izjavili, da so nadaljnja plodna posvetovala mogoča samo pod pogojem, če se poprej razjasni vprašanje, ali namerava avstrijska zvezna vlada v kakršnoli obliki izvesti ugotavljanje manjšine kot pogoj za izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Če bi bilo tako, potem osrednji organizaciji koroških Slovencev ne moreta več nadaljevati svojega sodelovanja v kontaktnem komiteju, ker je ugotavljanje manjšine v nasprotju z državno pogodbo in s tem protiuslavno, poleg tega pa v najbolj grobi obliki krši načela pospeševalnega manjšinskega prava. Kancler je na to izjavil, ad zvezna vlada glede ugotavljanja manjšine sploh ni sprejela nobene odločitve in da takšna tudi ni v pripravi.

Zaradi sklepa treh strank z dne 17. 9. 1974, da se izvede ugotavljanje manjšine, sta osrednji organizaciji koroških Slovencev potem na osnovi soglasnega sklepa več kot (Nadaljevanje na 8. strani)

Značilna mednarodna povezava

Pred dunajskim sodiščem je bila v ponedeljek obravnavana proti našemu listu oz. odgovornemu uredniku, ki ga toži predsednik KHD dr. Feldner. Obravnava je bila preložena, tožitelj odnosno njegov pravni zastopnik pa zadalžen, da predloži sodišču uradno overovljen prevod celotnega članka iz SV.

Kakor znano je predsednik KHD dr. Feldner tožil naš list zaradi žaljenja časti, ker smo leta 1973 v poročilu o proslavi obletnice kmečkih puntov objavili iz takratnega govora predsednika ZSO naslednjo izjavo v zvezi z ugotavljanjem manjšine: „Če je tako ugotavljanje za nemške nacionaliste pogoj za priznanje pravic, je za nas kakršna koli vsilitev takega ugotavljanja nesprejemljivo ultimatum, ki ga absolutno odklanjamo kot način reševanja življenjskih vprašanj, kajti taka oblika reševanja pod pritiskom groženj in atentatov ne pomeni nič drugega kot pričetek uresničitve leta 1970 v „Ruf der Heimath“ napovedane narodnostne politike s ciljem čimprej iztrebitve naše narodnostne skupnosti in izpolnitve poznanega nacističnega povelja „Macht mir das Land deutsch!“

Zaradi tega se je čutil dr. Feldner prizadetega v svoji časti — čeprav nikjer ni bil osebno omenjen niti ni bila omenjena organizacija, ki jo zastopa. Povsem drugače pa se je zadržal predstavnik iste organizacije — namreč podpredsednik KHD ing. Stourac — pred celovskim sodiščem, kjer se je moral prejšnji teden kot avtor dopisa v Volkszeitung zagovarjati zaradi žaljivih izpadov na profesorje slovenske gimnazije v Celovcu. Tokrat je bil predstavnik KHD mnenja, da slovenski profesorji sploh nimajo pravice tožiti, ker da niso bili osebno omenjeni, marveč se je dopis nanašal na slovensko gimnazijo kot ustanovo.

Vendar pa v stališčih predstavnikov KHD niso vedno takšne razlike. Nasprotno: v obeh primerih se je namreč pokazalo, da boče KHD stvar speljati na to, da očita koroškim Slovencev protidržavnost in ne-lojalnost, medtem ko svoje protislovenske akcije na zunaj in v procesih skuša prikazati kot izraz ljudske volje, ki jo očitno smatra za svoj monopol. V tozadevnih izjavah prihaja do izraza skrajna nestrpnost in miselnost, ki meji že na nastrojenost, znano iz pretekle dobe fašizma.

Sicer se pa temu niti ni čuditi, če vidimo, da gre tukaj za zelo značilno mednarodno povezavo. Najnovejši primer je bil prejšnji teden pogreb umorjenega Martinoviča (ki je baje bil vodja hrvaških ustaških emigrantov na Koroškem), ko je na celovškem pokopališču v pogrebnem sprevodu v isti vrsti z vodjo ustaških organizacij za vso Evropo dr. Jeličem korakal — podpredsednik KHD ing. Stourac! Podobno je bila ta povezava manifestirana pri odkritju spomenika ob Krškem mostu, kjer so poleg vencev takojimenovanih „domovinskih zvez“ položili venec ustaške organizacije. Nadaljnja demonstracija mednarodne povezave je bilo lansko srečanje bivših pripadnikov SS v Krivi Vrbi; prav tako pa sodi v ta okvir tudi složno polaganje vencev SS in KHD pred vojaškim spomenikom na Ulrichsbergu.

Bolj očitnih dokazov pa res ne more biti, da gre tukaj za mednarodno povezavo sil, o katerih so pred nedavnim govorili tudi v Parizu na seji komisije svetovne federacije borcev, kjer so ostro obsodili čedalje pogostejše provokacije neonacistov v Avstriji, Zahodni Nemčiji, Italiji in nekaterih drugih zahodnoevropskih državah.

Podprli bomo demokratične sile proti predstavnikom nacionalistične politike

Prvega kandidata Koroške enotne liste dr. Pavla Apovnika smo vprašali:

Kaj boste v primeru svoje izvolitve postavili v ospredje svojega nastopanja v deželnem zboru in kakšno mesto dajete v bodoče osrednjima organizacijama pri zastopanju slovenske narodnostne skupnosti in v borbi za njene pravice?

Nosilec liste KEL je odgovoril:

Koroška enotna lista je volilna skupnost koroških Slovencev in naprednih, demokratično usmerjenih nemško govorečih Korošcev. V ospredju programa Koroške enotne liste je prizadevanje za narodnostne pravice koroških Slovencev, za popolno in dosledno uresničitev pravic, ki so zapisane v členu 7 avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 in v drugih določbah v zaščito manjšine. Rešitev manjšinskih vprašanj mora biti v soglasju z manjšino, brez vsakršnega ugotavljanja ali preštevavanja, upoštevajoč območje, kjer manjšina avtohtono živi.

Kot poslanec, izvoljen na Koroški enotni listi, bom zato zastavljal vse svoje moči za naše narodnostne pravice, pri tem pa bom usklajeval svoje stališče v vseh narodnopolitičnih vprašanjih z dogovorjenim, skupnim stališčem obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev bosta imela tudi po 2. marcu iste naloge in isto odgovornost v zastopanju narodnopolitičnih zahtev koroških Slovencev kot doslej. Koroška enotna lista jima nikakor ne osporava te funkcije, pač pa jo bo po svojem poslanstvu dosledno podprla.

Poleg tega pa se bom kot poslanec v deželnem zboru zavzel za vsakodnevne probleme in v zadevah vsakodnevne politike zastopal interese vseh tistih, ki sebi in svojem s svojim lastnim delom služijo kruh. Koroška enotna lista se dobro zaveda, da so narodnostne pravice neločljivo povezane z gospodarskimi in socialnimi vprašanji manjšine in večinske družbe. Zato je Koroška enotna lista v svojem programu jasno izrazila svoje predstave, cilje in konkretne zahteve na področju gospodarske, socialne in kulturne politike.

Koroška enotna lista pa se ravnotako zaveda, da koroški Slovenci ne moremo doseči enakopravnosti na vseh področjih družbenega življenja brez zavezništva z naprednimi, demokratičnimi silami v večinskem narodu in v svetu. Koroška enotna lista upošteva v vseh teh vprašanjih posebnosti naše manjšinske situacije, posebnosti, ki izvirajo iz dejstva, da živita na Koroškem večinski narod in slovenska narodnostna skupnost. Vendar Koroška enotna lista v tem dejstvu ne vidi nobenega vzroka za nasprotja, temveč le obogatitev kulturne podobe Koroške. Zato tudi gospodarskih, socialnih in kulturnih problemov manjšine in večinskega naroda ne postavlja kot nasprotja, narobe: popolna enakopravnost med obema narodoma na Koroškem na vseh področjih družbenega življenja je pogoj za mirno bodočnost Koroške in enakomeren razvoj vseh njenih predelov.

V tej luči vidi Koroška enotna lista na primer prizadevanja za pospeševanje gospodarstva. Koroška enotna lista zastopa stališče, da pomeni enostransko pospeševanje gospodarstva v laikoimenovanem centralnem prostoru Koroške (območje med Celovcem, Beljakom, Feldkirchnom in Št. Vidom) zavesno zapostavljanje prebivalcev obrobni dolin in pokrajin, in sicer tako dvojezičnih kakor tistih z izključno večinskim prebivalstvom. Koroška enotna lista meni, da mo-

rajo zveza, dežela in občine, ki podpirajo naselitev podjetij na Koroškem, upoštevati v prvi vrsti interese domačega prebivalstva.

Delovni človek ima ne glede na narodnostno pripadnost iste interese in se bori za iste pravice: proti izkoriščanju, za ohranitev in razširitev socialnih pravic in pridobitev, za demokracijo, za solidarnost delovnih ljudi. Delovni človek slovenske narodnostne skupnosti se mora pogosto boriti celo za osnovne človekove pravice, zato na primer, da ga sprejmejo na delovnem mestu, pri uradih, pri ustanovah socialnega varstva, v bolnici kot človeka, kot polnovrednega člana družbe tudi tedaj, če govori svoj materin jezik.

Koroška enotna lista ve za legobe delovnega človeka, njen poslanec se bo v deželnem zboru dosledno zavzemal za njegove zahteve in interese. Zastavljal bo besedo za vse zapostavljene, za enakomeren razvoj vse Koroške, za zavezništvo koroških Slovencev z naprednimi, demokratičnimi silami v večinskem narodu, za mir in enakopravnost.

OPOMBA UREDNIŠTVA: Nosilcema list KEL in KPÖ smo postavili vprašanja, ki spričo dosedanjega poteka predvolilnega boja po mnenju ZSO brez dvoma zahtevajo jasn odgovor. Pri tem ni bil naš namen, da bi med obema listama izzvali polemiko; zato odgovora objavljamo dobesedno v celoti in brez komentarja.

Klub slovenskih študentov na Dunaju k deželnozborskim volitvam

Na prošnjo objavljamo naslednjo izjavo Kluba slovenskih študentov na Dunaju:

Klub slovenskih študentov na Dunaju je nadstrankarska organizacija, katere glavni namen je krepi narodno in demokratično zavest vseh slovenskih študentov in jih vključiti v gibanje za narodnostne pravice. Odločilna združevalna moč vseh klubštev pa je člen 7 — orientacijska točka našega boja.

Pri vseh političnih in ideoloških razlikah, ki se lahko pojavljajo v organizaciji, kot je Klub, ohranjamo idejo in

tegralne skupnosti vseh slovenskih študentov, akcijsko enotnost ter načelo nadstrankarstva. Zato Klub slovenskih študentov na Dunaju k deželnozborskim volitvam ne izdaja nobenega volilnega programa, ampak je njegovo stališče kot že vedno poprej tudi tokrat nevtravno.

Samo ob popolnem upoštevanju nadstrankarstva in ob dosledni neodvisnosti od katerekoli stranke ali liste lahko KSŠ najboljše služijo svojemu namenu: po svojih močeh podpirati demokratični boj za narodnostne pravice

koroških Slovencev, prispevati svoj delež k skupnemu nastopanju v boju za narodno enakopravnost in preko tega h kar se da širokemu zavezništvu z vsemi demokratičnimi in naprednimi silami v večinskem narodu.

Zaradi protislovenskega volilnega boja vseh v deželnem zboru zastopanih strank in zaradi grozečega ugotavljanja manjšine pa mislimo, da je poživitev Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev potrebna bolj kot kdajkoli poprej.

Klub slovenskih študentov na Dunaju

Izjava kluba mladje ob deželnozborskih volitvah na Koroškem

Klub mladje nas je prosil za objavo naslednje izjave:

Od leta 1970 dalje se dogajajo nadse važne spremembe, ki zadevajo notranji in zunanji položaj slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem ter segajo vse globlje v zavest prebivalstva. Zunanji položaj označujeta med drugim dve dejstvi: za ÖVP je tudi socialdemokratska stranka tako na deželni kakor na zvezni ravni do kraja klonila pred nemškonaacionalističnimi silami („Ortsstafelsturm“, sklep treh strank o ugotavljanju manjšine). S tem je SPÖ zavestno sunila od sebe levo krilo koroških Slovencev. Celovško demonstracijo za pravice Slovencev oktobra 1973 pa je nosil Solidarnostni komite, sestojč iz slovenskih in nemških organizacij.

Tako torej nastopa KOROŠKA ENOTNA LISTA/KÄRNTNER EINHEITSLISTE (KEL) pri deželnozborskih volitvah 2. marca v kvalitetno novih zunanjih in notranjih okoliščinah. V danem položaju je to edina alternativa za veliko večino slovenskega prebivalstva Južne Koroške. KEL je potrebna za strnitev in krepitev jedra slovenske manjšine, potrebna za utrditev in potrditev vezi nemško govorečih koroških demokratov, ki se ne morejo strinjati z deželno in zvezno manjšinsko politiko, potrebna pa tudi v interesu malega človeka in v gospodarsko in socialno zapostavljenih obrobni krajih zunaj koroškega trokotnika.

Sicer pa kažejo zadnje občinske volitve, da teži slovenski živeli k samostojnemu nastopu. Tako je najmočnejši pobudnik in pomembna gonilna sila KEL prav Klub občinskih odbornikov, ki je tudi predlagal nosilca liste, strokovnjaka za pravne zadeve dr. Pavla APOVNIKA.

Za takojšnjo brezpogojno izpolnitev 7. člena ADP!

Za malega človeka in gospodarstvo obrobni krajev Koroške!

Z ENAKOPRAVNOSTJO V MIRNO BODOČNOST KOROŠKE!

klub mladje
Celovec — Dunaj

Prvega kandidata liste Komunistične stranke Avstrije Arnulfa Raimunda smo vprašali:

Wie gedenken Sie im Falle Ihrer Wahl im Landtag die Interessen der Kärntner Slowenen zu vertreten und wie stehen Sie und Ihre Partei zur Frage der Internationalisierung?

Nosilec liste KPÖ je odgovoril:

Ich werde mich dort so verhalten, wie es unsere früheren Abgeordneten Johann Kazianka und Hans Kalt getan und wie sich seinerzeit die kommunistischen Abgeordneten auch im Parlament verhalten haben. Dabei möchte ich in Erinnerung bringen, daß ich bereits von 1969 bis 1970 dem Kärntner Landtag als Mitglied angehört habe und dort sehr entschieden gegen jene Minieuropäer aufgetreten bin, die es nicht wahrhaben wollten, daß es bei uns in Kärnten eine slowenische Volksgruppe gibt, deren Rechte endlich zu erfüllen sind.

Johann Koplenig, unser ehemaliger Parteivorsitzender, trat namens der KPÖ-Nationalräte im Jahre 1959 gegen das Minderheitenschulgesetz und auch gegen das Gerichtssprachengesetz auf; unter anderem auch deshalb, weil sich bereits darin die drei anderen Parlamentsparteien für eine sogenannte Minderheitenfeststellung ausgesprochen hatten.

Im Landtag war es nur der kommunistische Abgeordnete Johann Kazianka, der gegen die Auflassung der Schulverordnung für das gemischt- und slowenischsprachige Gebiet Kärntens vom Jahre 1945 aufgetreten ist.

So werde ich mich als Abgeordneter der KPÖ gleichfalls für die volle Gleichberechtigung und Erfüllung der Rechte der slowenischen Volksgruppe einsetzen. Darunter auch für eine Novellierung der Landesverfassung, damit auch in ihr die volle Gleichberechtigung der slowenischen Volksgruppe zum Ausdruck kommt. Besonderes Augenmerk werde ich sozialen, wirtschaftlichen und kulturellen Belangen im Interesse der slowenischen Arbeiter, Bauern, Gewerbetreibenden und Intellektuellen widmen.

Den zweiten Teil der Frage hat eigentlich schon Mirko Messner in einem Leserbrief, den ihre geschätzte Zeitung am 21. Februar veröffentlichte, beantwortet. Seine und meine Ansicht dazu entsprechen vollkommen der Haltung unserer Partei. Der Staatsvertrag selbst und damit auch der Artikel 7 ist ja bereits ein internationales Dokument. Wir bekennen uns zu ihm und verlangen seine Realisierung. Die Erfahrung der letzten zwanzig Jahre beweist, daß hiebei Petitionen an die Bundesregierung nichts nützen. Es ist dazu das gemeinsame Auftreten der fortschrittlichen und demokratischen Kräfte aus beiden Volksgruppen erforderlich. Unsere Partei unterstützte dabei die Initiative unserer Freunde vom Klavido zur Bildung des Solidaritätskomitees für die Rechte der Kärntner Slowenen und seine bisherigen Aktionen. Es ist unsere internationale Aufgabe, hier in Österreich und Kärnten den Kampf gegen Chauvinismus und Neonazismus zu führen. Das ist gleichzeitig der Weg, um Regierung und Parlament zu ernsthaften Verhandlungen um die Erfüllung ihrer Verpflichtungen gegenüber den Kärntner Slowenen zu bringen.

Selbstverständlich begrüßen wir Kommunisten dabei die Unterstützung dieses Kampfes von der internationalen Ebene her, ganz abgesehen davon, daß zum Beispiel auch das benachbarte Jugoslawien ein Recht darauf hat, die endliche Erfüllung des Artikels 7 des österreichischen Staatsvertrages zu verlangen. Wie und in welchem Ausmaß diese Solidarität erfolgt, liegt im autonomen Entscheidungsbereich der Unterzeichnerstaaten des Staatsvertrages selbst, wie auch wir selbständig entscheiden, welche konkreten Aktivitäten zur Durchsetzung unserer Ziele wir für sinnvoll halten.

Deshalb berührte uns auch recht eigenartig die Vorsprache des Herrn Dipl. Jur. Warasch im Landespartei sekretariat der KPÖ, wo er unsere Intervention in Angelegenheit Kärntner Slowenen bei der Sowjetregierung und KPdSU erreichen wollte. Angesichts von Versuchen im „Naß tednik“, unsere Partei als eine vom Ausland gelenkte Kraft abzustempeln — auch Dr. Apovnik tat dies in seinem Rundfunkinterview vom 24. Februar d. J. — kann man ein solches Verlangen nur als provokatorisch bezeichnen. Wir fragten Herrn Warasch, als den eigentlichen Urheber der KEL-Kandidatur, warum er und der Volksrat sich denn nicht direkt an ausländische Foren wenden, wenn sie es für richtig halten? Wozu erst Interventionen über unsere Partei? Darüber war Herr Warasch sehr enttäuscht und seither wird auch im „Naß tednik“ kolportiert, daß unsere Partei angeblich gegen die Internationalisierung wäre. Internationalisierung bedeutet aber für uns nicht, daß andere für uns die Kastanien aus dem Feuer holen. Es geht uns in erster Linie darum, die Rechte der slowenischen Volksgruppe durch Aktivitäten in Österreich und Kärnten zu erreichen.

Odličja prosvetnim delavcem

ob 25-letnici smrti Prežihovega Voranca

Poleg tradicionalnega Prežihovega kulturnega tedna v Ravnah na Koroškem, o katerem smo kratko poročali že v zadnji številki našega lista, so bile minuli teden tudi v drugih krajih Slovenije številne prireditve, posvečene 25-letnici smrti Prežihovega Voranca. Z različnimi kulturnoprosvetnimi manifestacijami so se spomnili velikega koroškega slovenskega pisatelja in revolucionarja Lovra Kuharja, ki je pod svojim pisateljskim imenom Prežihov Voranc danes znan daleč po svetu, saj so njegova dela prevedena že v številne jezike.

Značaj osrednje proslave pa je nedvomno imela prireditev minuli petek v Ljubljani, kjer je Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije v navzočnosti visokih predstavnikov kulturnega in družbeno-političnega življenja podelila vrsti zaslužnih prosvetnih delavcev odličja Svobode. S temi odličji, ki jih podeljuje zdaj že tri leta, daje ZKPDS javno priznanje in zahvalo za dejavno spodbujanje kulturnega življenja med delovnimi ljudmi za kulturno, socialno in nacionalno osveščanje Slovencev, in sicer ne glede na državne meje (tako je med dosedanjimi odlikovanci na primer tudi zaslužni prosvetni delavec Janko Ogris st. iz Bilčova — op. ured.). Sicer pa je v utemeljitvi sklepa o podeljevanju odličij Svobode poudarjeno, da imajo poseben družbeni pomen, čeprav so

zgolj moralna priznanja, „vendar pa se skozi njih izraža priznanje, da kultura ni samo stvar posameznih ustvarjalcev, temveč vseh delovnih ljudi, da je vprašanje kulture vprašanje dela in da sta svoboda kulture dve plati istega vprašanja, kajti osvobodilni boj delavskega razreda je bil vselej in je tudi danes kulturni boj“.

Na ljubljanski prireditvi je o Prežihovem Vorancu govoril pisatelj in publicist Drago Družkovič, urednik Prežihovega zbranega dela v okviru monumentalne zbirke slovenske klasike „Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev“, ki jo že skoraj 30 let izdaja Državna založba Slovenije ter je v njej izšlo doslej že več kot sto knjig. Govor-

nik je izčrpan prikazal življenje in delo Prežihovega Voranca kot pisatelja in revolucionarja.

V znamenju jubileja je tudi podeljevanje Prežihove bralne značke, ki so jo prvič podelili pred 15 leti na osnovni šoli na Prevaljah na Koroškem. Ob letošnji 30-letnici osvoboditve so organizatorji za bralne značke izpopolnili sezname del za tekmovanje z deli, ki obnavljajo tematiko narodnoosvobodilne borbe in revolucije. Z mladimi bralci so se srečali razni slovenski pisatelji, ki so obiskali tudi Prežki vrh ter hišo, v kateri je po vojni živel in delal Prežihov Voranc; ob tej priložnosti so čestitali pisateljevi ženi Mariji Kuharjevi — Prežihinji za njeno 75. letnico.

Mir in prijateljstvo

ob 30-letnici Združenih narodov

Slovenj Gradec, ki je že leta 1965 za dvajsetletnico OZN organiziral najprej jugoslovansko in potem še veliko mednarodno likovno razstavo „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi“, si je letos zadal še zahtevnejšo nalogo: za tridesetletnico Združenih narodov bo pod skupnim geslom „Mir 75 — 30 OZN“ pripravil kar celo vrsto mednarodnih prireditev, ki se bodo odvijale deloma v Slovenjem Gradcu, deloma pa tudi v sosednjih občinskih središčih, kot so Velenje, Ravne, Dravograd in Vuzenica.

Osrednja manifestacija v tem okviru bo spet velika mednarodna likovna razstava, ki jo bodo pod pokroviteljstvom general. tajnika OZN Kurta Waldheima odprli v novi slovenje-graški galeriji 24. oktobra — za Dan OZN. To bo manifestacija umetnosti in vseh teženj, ki izvirajo iz hrepenenja, boja in prizadevanja, da bi narodi in posamezniki prešli iz ozkih političnih in gospodarskih interesov, da bi dejansko stali drug ob drugem — ne kot tekmeci, ampak kot prijatelji.

Hkrati bo v Slovenjem Gradcu srečanje pisateljev pod geslom „Pisatelj in mir“, medtem ko se bodo na Ravnah pisce pogovarjali o slovenskem besednem umetniku Prežihovem Vorancu. V Dravogradu naj bi se srečali pevci in glasbeniki na mednarodni glasbeni prireditvi, na tako imenovani šoli petja. Geslu miru in prijateljstva bo veljala mednarodna revija mirovnih filmov, ki jih bodo predvajali v Slovenjem Gradcu, na Ravnah, v Radljah, Dravogradu in Velenju, filmski delavci pa bi pripravili razgovor na temo „Film in mir“. V Velenju bo v okviru UNESCO srečanje kulturnih in socioloških delavcev, ki bodo pretrgali probleme kulture v novem industrijskem središču. V Vuzenici bodo na mednarodnem otroškem taboru otroci skušali v slikah in risbah izpovedati svoje predstave o miru, prav tako pa bodo otroško kolonijo pripravili tudi v Radljah, kjer bodo budili nove vezi, zaupanje in priščne odnose ter že najmlajšim prikazali pravo vrednost prijateljstva.

V Celovcu kršijo šolski zakon

Lani jeseni smo po začetku šolskega leta poročali, kako so glavnošolce iz Kočmare vasi in Bilčova „razbili“ na celovške glavne šole. Najprej so vse učence dali na novo vadnico na pedagoški akademiji, potem pa otrokom, ki so jih starši prijavili tudi za slovenščino, dali vedeti, da morajo v glavno šolo v Vetrin ali na glavno šolo na Benediktinskem trgu v središču mesta. Tako ravnanje je razumljivo slabo vplivalo na prijave.

Pred nedavnim je bila v celovškem predelu št. Rupert odprta nova glavna šola. Na to šolo so poslali iz glavne šole Vetrin vse učence 1. razreda. Ta razred obiskuje tudi Jožef Čimžar. Učenec je zdaj na glavni šoli št. Rupert v Celovcu, kjer pa nima — čeprav je prijavljen — slovenskega pouka!

Kako si to pristojna oblast pravzaprav predstavlja? Ali naj učenec Čimžar iz št. Ruperta hodi v slovenski pouk nazaj v Vetrin? Kaj pravi določilo manjšinskega šolskega zakona, s katerim se gołovi ljudje vedno spet ponajajo: da je tudi za enega samega prijavljenega otroka zagotovljen pouk v slovenskem jeziku! Torej naj poskrbijo, da bo tudi res tako. Zahtevamo, da se ta očitni primer kršenja jasnih zakonskih določil takoj odpravi, odgovorni pa pokličejo na zagovor!

ZVEZNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE V CELOVCU

Objava

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1975/76 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, tj. od 10. 2. 1975 do najkasneje 28. 2. 1975, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.

2. Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1974/75 po oceni ljudskošolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.

3. Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bodo morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroka prijaviti v prvi polovici junija 1975. Sprejemni izpiti bodo en teden pred koncem šolskega leta.

4. Konec maja 1975 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh vseh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.

5. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.

Zato opozarja ravnateljstvo vse starše še posebej, naj ne zamudijo zgoraj navedenega roka za prijavo.

6. Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu, Lerchenfeldstr. 22, 9020 Klagenfurt.

Ravnatelj:
dr. Pavle Zabltnik

Kajuhove nagrade

ob obletnici pesnikove smrti

Tudi letos je založba Borec v Ljubljani ob obletnici partizanskega pesnika Karla Destovnika - Kajuha podelila tradicionalne Kajuhove nagrade za posebne dosežke v književnosti na temo narodnoosvobodilne borbe in revolucije.

Tokrat so prejeli ta priznanja trije avtorji za literarna besedila, trije pa za knjižne opreme. Prve nagrade za najboljši tekst letos niso podelili. Drugo nagrado je prejel pisatelj Leopold Suhodolčan za roman „Najdaljša noč“, dve tretji nagradi pa Marička Žnidaršič za pesniško zbirko „Ko je prihajal dan“ ter Alojz Kermavner za dokumentarni opis „Ambulanta E prek 4 G“; Kajuhove nagrade za likovne

opreme pa je žirija prisodila Matjažu Vipotniku za opremo knjige Karla Prušnika - Gašperja „Gamsi na plazu“ ter knjigo Antona Ožbolta „Dežela Petra Klepca“, nadalje Cveti Stepančič za opremo knjige Georga Martelliša „Izredni obveščevalci“ ter Milanu Bizovičarju za delež v slikanici Frana Milčinskega „Butalci“ in za opremo revije „Kurirček“ v lanskem letu.

O pesniku Kajuhu, ki je padel 22. februarja 1944, je na prireditvi govoril Sergej Vošnjak, ki je med drugim dejal, da je Kajuh ostal v zavesti kot legenda in kot simbol revolucionarne lirike. Svoja izvajanja je zaključil s prepričanjem, da je spomin na Kajuha dragocen in ploden tudi danes.

STONE SVETINA

268

UKANA

TRETJA KNJIGA

5

Po spopadu z Nemci je jurišni bataljon počival v kraški vasi. Pozno popoldne so straže pripeljale nemškega vojaka, Ukrajince, ki je pribežal iz postojanke Gorjanske. V štabu so ga izprašali. Izvedeli so, da je v šoli nastanjeno nekaj čez sto Rusov — vlasovcev, pri katerih je bojna morala na psu. Zdaj, ko rdeča armada stoji že pred Berlinom, ne vedo, kam bi po končani vojni.

Komandant Tarzan je pazljivo poslušal pribežnika. Še preden je končal, se je odločil, da bodo napadli. Ukrajinec je bil pripravljen voditi bombaše skozi žične ovire do glavnih vrat.

Poveljujoči so se zbrali na štabu, da bi proučili načrt napada. Ugotovili so, da imajo Rusi pet stražarskih mest. Predvideli so, da bi stražarja zaklali, zato je že med sestankom Matijas zbiral po vasi copate.

Vojko je slonel v kotu in poslušal z rahlim nasmeškom, kajti načrt se mu je zdel naiven. Zaneseni od nekaj uspešnih borb so mislili, da bodo z naglim vdorom v stavbo napravili pokol z bombami in brzostrelkami in v pol ure pokončali več kot sto Rusov.

„Traparija,“ je rekel Primož, ko mu je Vojko povedal. Da bi zaklali enega stražarja — to je mogoče, da bi jih

pet, pa je malo verjetno. Poleg tega niso imeli niti dovolj plastika, s katerim bi zaminirali stavbo.

Da je imel Vojko prav, so se prepričali okoli polnoči. Vsi stražarji so jim ušli v zgradbo. Vlasovci pa so jih pričakali z mitraljezi na oknih. Le uničujočemu ognju brzostrelk so se imeli zahvaliti, da je skupina, ki jo je vodil ubežni Ukrajinec, prišla skozi žično oviro do glavnih vrat in nametala v vežo bomb.

Potem so jih Rusi takoj pregnali. Kot bi potresel hruško, so skozi okna letele ročne granate in rakete.

Kdove kolikokrat je Tarzan pognal napadalne skupine na stavbo, pa so se vedno vrnile z ranjenci.

Vsa cesta pred šolo je bila polna na drobno razbitih stekel in krvavih madežev. Tarzan je ukazal prekiniti ogenj, kuhar Ruski, Ukrajinec, ki je bil že nekaj mesecev v bataljonu, pa je — kot mu je bilo naročeno — zavpil:

„Rusi, vdajte se! Pridite na stran partizanov! Se je čas, da si rešite glave! Stalin je pred Berlinom!“

Nekajkrat je ponovil poziv.

V šoli je vrelo kot v panju. Med stokanjem ranjencev so se vojaki prepirali s poveljniki in med seboj: eni so bili za vdajo, drugi ne. Nazadnje je zmagalo poveljstvo, ki je sklenilo, da se bodo borili naprej.

Nekdo, verjetno oficir, je z debelim glasom zavpil z okna:

„Stalin čort! Rusi se ne vdajo! Jebam vam mater partizansko!“

Glas še ni dokončal zmerjanja, ko je Primož z vrtnega ograja sprožil dolg rafal svetlečee se municije. Nekdo je kričnil. Boj se je nadaljeval.

Potem se je Zvone domislil, da bi se morda dalo z zažigalno municijo vžgati podstrešje. Primožu so pripravili pas s sto naboji.

Zaprasketalo je po strešni opeki. Sesipala se je na

cesto kot plaz. Na podstrešju pa se je prikazal plamen.

„Stavba gori!“ je zatulil Tarzan in se znova pognal v napad.

Vojko je s skupino avtomatičarjev kril bombaše. Ležal je za vaškim vodnjakom in poslušal zvenčanje krogel, ki so pikale kovinski steber s pipo. Njihov glas je bil tako presunljiv, da sta s Travnikarjem skoraj oglušela.

Zaman so poveljujoči gonili bombaše naprej, zaporni ogenj je bil presilovit. Ko se nihče več ni hotel dvigniti, je eden izmed poveljujočih zavpil z rezkim glasom nad komandirjem bombašev:

„Naprej ali pa te ustrelim!“

„Ne, mi ne gremo več naprej!“ se je odločno uprl osemnajstletni komandir, znan po hrabrosti in nenavadni drznosti. Dva poka sta utonila v poplavi streljanja ob ponovnem napadu.

Bombaši so znova krenili proti vhodu, toda sovražnik jih je dobil s bombami. Iz teme so privlekli mrtvega borca in ranjenega komandirja. Le-ta je bil zadet v hrbet...

Prosil je za vodo. Potegnili so ga v zavetje prvih hiš. Bolničarka Halina ga je obvezala in mu zaustavila kri.

Še med bojem so Rusi pogasili požar na podstrešju in uredili obrambo. Jasno je bilo, da brez težkega orožja napad na močno utrjeno stavbo ne more uspeti.

Zjutraj sta Boris in Vojko z nosači spravila ranjenega Ivana na domačijo, kjer so se vsa vojna zdravili ranjeni partizani. Domača dekleta so obljubila, da bodo vse storile zanj. Kazno je bilo, da bo prestal prestrelnino skozi pljuča. Fant je dihal, toda bil je v nezavesti.

„Kaj misliš, Boris?“ je dejal Vojko.

„Mislim, da v naši enoti ne bi bilo treba borcev streljati v hrbet.“

„Ali ima tisti, ki vodi napad, pravico s streljanjem v hrbet pognati enoto naprej ali jo na begu zaustaviti?“

Takole smo v dijaškem domu SŠD zaključili I. semester

V rahlem jutranjem svitu so prišli na mesto nove zasede. Le eno uro hoda proč od Tržiča so se razmestili v

6. Koroški kulturni dnevi v Celovcu

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

O novi ureditvi iz leta 1890 piše dr. M. Wutte na strani 19 svoje brošure: „Die Einführung neuer Lehrstunden für den Unterricht im Slovenischen fand wenig Beifall. Im Jahre 1892 wurden z. B. im ganzen von 10.695 slowenischen Kindern (bi moral povedati: „der Schulstufen 3 bis 8“, pa tega ni storil) nur 1392, d. i. 11,5 % für den slowenischen Unterricht angemeldet.“ Navedeni odstotek je napačen; pravilno je — odstop je vsak sam preveri in izračuna — 13,01 %! Napačni so tudi — res čudna „doslednost“! — vsi ostali tam izkazani odstotki za posamezne okraje. Malo verjetno je, da dr. Wutte ne bi znal izračunati odstotke, kajti v drugi zvezi na strani 24 izkazani odstotki so pravilno izračunani. Ko dr. Wutte ta odstavek na strani 22 zaključuje, pravi: „Trotzdem konnten die slowenischen Unterrichtsstunden nur an 39 von 82 utraquistischen Schulen eingeführt werden.“ Nasprotno pa „Kärntner Schulblatt“ za leto 1892 izkazuje 85 slo-

Hodiše-Keutschach, Vetrinj-Viktring, Kotmara vas-Köttmannsdorf, Zihpolje-Maria Rain, Zrelec-Ebental, Radiše-Radsberg, Medgorje-Mieger, Grabstanz-Grafenstein, Trdnja vas-Hörtenndorf, Pokrče-Poggersdorf, St. Tomaž na Cillberku-St. Thomas am Zeiselberg, Otok-Maria Wörth, Bistrica v Rožu-Feistritz i. R., Slovenj Plajberk-Windisch Bleiberg, Svetna vas-Weizelsdorf, Medborovnica-Unterferlach, Šmarjeta v Rožu-St. Margareten i. R., Selez-Zell, Borovlje-Ferlach.

Okraj Velikovec: Vse občine z izjemo občine Pustritz-Pustica. Medda so bile to občine Pliberk-Bleiburg, Djekše-Diex, Dobrla vas-Eberndorf, Zeleza Kapla-Eisenkappel, Bistrica-Feistritz, Galicija-Gallizien, Globasnica-Globasnitz, Grebinj-Griffen, Vovbre-Haimburg, Libelče-Leifling, Libuče-Loibach, Blato-Moos, Rudaruden, St. Peter na Vašinjah-St. Peter am Wallersberg, Skocijan-St. Kanzian, Zvabek-Schwabegg, Zitara vas-Sittersdorf, Tinje-Tainach, Belavellach, Velikovec-Völkermarkt, Važenberk-Waisenberg.

kovskem okraju. Pred 2. fazo združitve občin 1. 1. 1973 je bilo na območju krajevne veljave manjšinskega šolskega zakona 50 odnosno 51 občin (občina Vetrinj je veljala le za glavno šolo).

V šolskem letu 1958/59 (po izključitvi desetih šol v celovškem okraju) je bilo manjšini na razpolago 98 ljudskih šol, na katerih se je mogla od šolskega leta 1959/60 dalje posluževati prijave za otroke. Do konca šolskega leta 1970/71 se število 98 ljudskih šol ni spremenilo. S koncem tega šolskega leta sta bili za vedno ukinjene ljudski šoli Melviče in Golšovo, učenci pa vključeni v ljudske šole Brdo oziroma Zihpolje. Število ljudskih šol na področju krajevne veljave manjšinskega šolskega zakona je padlo na 96.

Z začetkom šolskega leta 1972/73 je bila ukinjena ljudska šola v Apačah; otroci so bili vključeni v Šmarjeto v Rožu (ker v Galicijo ni primerne prometne zveze). Nadalje sta bili začasno zaprti šoli na Lipici in v Brodeh; učenci z Lipice hodijo v Rudu in otroci iz Brodi v Borovlje. Ker šola v Brodeh ne stoji več, je ukinitiv dokončna. Za začetkom šolskega leta 1971/72 je bila v Vrbi odprta druga ljudska šola, leto navrh pa so bile ukinjene tri šole, tako da je število ljudskih šol v šolskem letu 1972/73 na območju manjšinskega šolskega zakona znašalo 93.

S 1. 1. 1973 je padlo število občin v območju krajevne veljavnosti manjšinskega šolskega zakona od 50 na 35. Ukinjene so bile naslednje šole:

Okraj Šmohor: Brdo, Goriče in Blače; prvi dve sta prišli pod enojezično občino Šmohor, Blače pa so bile priključene St. Štefanu.

Okraj Beljak-dežela: Občini Bistrica na Zilji in Straja vas sta bili združeni v novo občino Straja vas, pod občino Vrba so prišle Kostanje in Loga vas, občina Ledinca je bila razdeljena na občini Bekstanz in Rožek, občina Marija na Zilji pa je prišla pod mestno občino Beljak.

Okraj Celovec-dežela: Občini Medgorje in Radiše sta prišli pod občino Zrelec, občina Svetna vas pod občino Bistrica, Slovenj Plajberk pa pod občino Borovlje. Iz okraja Celovec-dežela je bil priključen Vetrinj mestni občini Celovec; vetrinjska glavna šola je bila doslej na razpolago za prijavitelne učence iz krajev od Bilčovsa do Zihpolje.

Okraj Velikovec: Občina Bistrica je bila priključena občini Pliberk, k veleobčini Velikovec pa so prišle občine Vovbre, St. Peter na Vašinjah, Tinje in Važenberk.

S koncem šolskega leta 1972/73 odnosno z začetkom šolskega leta 1973/74 so bile razpuščene ljudske šole St. Pavel in Blače (priključeni šoli St. Štefan; vse tri že leta nimajo nobenih prijavi) ter St. Jurij na Vinogradih in Šmihel nad Krko (do leta 1925 Slovenji Šmihel). S koncem šolskega leta 1973/74 je bila zaprta ljudska šola Gorje. Tako je v šolskem letu 1974/75 na območju, kjer velja manjšinski šolski zakon, 88 ljudskih šol, vendar so samo na 71 ljudskih šolah tudi prijavljeni učenci, medtem ko na 17 ljudskih šolah ni nobenega prijavljenega in so torej de facto enojezične šole.

Program predvideva še ukinitve dolge vrste ljudskih šol na dvojezičnem ozemlju. Če analiziramo potek ukinitve tistih šol, ki so bile ukinjene med izidom programa in sedanjim stanjem, moremo ugotoviti, da se vključitev v novo šolo krajevno ni vedno izvedla tako, kot je bilo predvideno v programu. Večinoma pa se je ukrepalo v smislu programa: Melviče so prišle pod Brdo, St. Pavel in Blače pod St. Štefan, Golšovo pod Zihpolje, Brodi pod Borovlje, Lipica pod Rudu, St. Jurij na Vinogradih in Slovenji Šmihel pod Šmarjeto ob Telenberku.

Za Bistrico na Zilji je bila predvidena vključitev v Čajno, ljudska šola Gorje pa naj bi prišla pod Vrta. Zdaj ostane Bistrica samostojna ljudska šola; pod njen šolski okoliš je prišla šolski okoliš Gorje. Šolski okoliš Apače pa je bil zaradi prometne povezave vključen v ljudsko šolo Šmarjeta v Rožu in ne v Galicijo.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Mesec slovenske knjige

V počastitev slovenskega kulturnega praznika ob obletnici smrti največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna smo tudi letos pripravili posebno knjižno akcijo pod naslovom „Mesec slovenske knjige“. V tem okviru nudi knjigarna „Naša knjiga“ po izredno nizkih cenah pester izbor slovenskih knjig.

VSAKA KNJIGA SAMO šil. **2.—**

- Jack London: **ZGODBE S SEVERA IN JUGA**, izbor povesti, 152 str. ilustr. br.
- Kozina-Velkovich: **ČLOVEK IZKORIŠČA NARAVNE SILE**, zanimivo spoznavanje prirode, 48 str. ilustr. br.
- Benvenuto Cellini: **ŽIVLJENJE**, avtobiografski zapiski slavnega umetnika, 104 str. br.
- Vjenčeslav Novak: **SOCIALNE PODOBE**, izbrane črtice, 156 str. br.
- Ela Presinger: **GOSPODINJSKI NASVETI**, priročnik, 112 str. ilustr. br.
- Evan Hunter: **SMEH Z JEZERA**, kriminalni roman, 128 str. br.

VSAKA KNJIGA SAMO šil. **5.—**

- Lev Tolstoj: **POLIKUŠKA** in druge povesti, 248 str. br.
- Jože Šmit: **KAJ NAM JE POPISAL JAKEC**, otroške zgodbe, 56 str. ilustr. br.
- Ivan Polrč: **SREČANJE**, roman iz vojnih let, 128 str. br.
- Davorin Ravljen: **MRTVI OGNJENIK**, povest, 268 str. br.
- Vladimir Deduš: **ROJSTVO IN SMRT ČAROVNICE**, pogled v dobo mračnjstva, 112 str. ilustr. br.
- Viktor Nekrasov: **V RODNEM MESTU**, povest, 236 str. br.

VSAKA KNJIGA SAMO šil. **10.—**

- Prosper Merimee: **CARMEN — VENERA IZ ILLA**, dve povesti, 110 str. ppl.
- HRVATSKI POVOJNI NOVELISTI, izbor proze sodobnih avtorjev, 526 str. ppl.
- Finn Soberg: **TAKŠNI SO PAČ**, vesel roman, 138 str. ppl.
- Panait Istrati: **KIRA KIRALINA**, povest, 124 str. ppl.
- Ignac Koprivec: **NEVIDNA STEZA**, dve črtice iz partizanskih let, 152 str. pl.
- Ivan Tavčar: **MED GORAMI**, črtice s podeželja, 128 str. br.

VSAKA KNJIGA SAMO šil. **15.—**

- Valentin Polanšek: **GRAPE IN SONCE**, pesniška zbirka, 80 str. br.
- Smiljan Rozman: **TEDEN IMA SEDEM DNI**, zgodbe iz življenja otrok, 132 str. ilustr. br.
- A. Šternfeld: **OD UMETNIH SATELITOV K MEDPLANETARNIM POLETOM**, 112 str., ilustr. br.
- Frans E. Sillanpää: **TRUDNO ŽIVLJENJE**, roman iz kmečkega okolja, 176 str. ppl.
- Mira Lobe: **MEDO SKOKEC**, otroška povest, 136 str. ilustr. br.
- Miroslav Zei: **MORSKI SVET**, poljuden opis življenja v morju, 248 str. ilustr. ppl.

VSAKA KNJIGA SAMO šil. **20.—**

- Tone Pavček: **SANJE ŽIVIMO DALJE**, pesniška zbirka, 80 str. pl.
- SLOVENIJA IN NJENI KRAJI, opis zgodovinskih zanimivosti in naravnih lepot, 256 str., slik. priloge, br.
- Hans Kades: **LIUDJE V SOMRAKU**, roman iz povojnih let, 356 str. ppl.
- Ela Peroci: **RIŠEM DAN**, zbirka pesmi v prozi, 88 str. pl.
- Rene Benjamin: **ČUDOVITO ŽIVLJENJE HONOREJA BALZACA**, roman o velikem francoskem pisatelju, 312 str. polusnje
- Janheinz Jahn: **SKOZI AFRIŠKA VRATA**, doživljaji in srečanja v Zahodni Afriki, 276 str. kart.

VSAKA KNJIGA SAMO šil. **25.—**

- Ciril Zlobec: **MOŠKA LETA NAŠEGA OTROŠTVA**, roman iz vojnih let, 184 str. ppl.
- Knut Hamsun: **BLAŽOSLOV ZEMLJE**, roman iz kmečkega življenja, 340 str. polusnje
- Ernst Glaeser: **BLIŠČ IN BEDA NEMCEV**, roman iz povojne Nemčije, 312 str. pl.
- Anton P. Čehov: **ANJUTA**, izbor novel, 336 str. polusnje
- Isak Samokovlija: **SALOMONOVA ČRKA**, zbirka novel, 280 str. pl.
- Thames Williamson: **ZEMLJA MI JE POVEDALA**, roman, 300 str. polusnje

VSAKA KNJIGA SAMO šil. **30.—**

- Boris Pahor: **PARNIK TROBI NJI**, roman o boju primorskega ljudstva za svoje pravice, 312 str. pl.
- Andre Malraux: **VIHAR V ŠANGHAJU**, roman iz Kitajske, 272 str. ppl.
- Erich M. Remarque: **NEBESA NE POZNAJO IZBRANCEV**, roman, 272 str. pl.
- B. Traven: **MRTVAŠKA LADJA**, zgodba o mornarjih, 320 str. ilustr. pl.
- Z. S. Zorin: **V DEŽELI SABSKE KRALJICE**, srečanja z ljudmi in kraji Vzhodne Afrike, 288 str., slik. priloge, pl.
- Andre Maurois: **OBDOBJA V LJUBEZNI**, ljubezenski roman, 236 str. pl.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Vendar opozarjamo, da so mnoge knjige na zalogi le v enem izvodu; zato svetujemo, da pohitite z nakupom oz. naročilom. Sicer pa obsega ta izbor še mnogo drugih zanimivih knjig po enako ugodnih cenah. Obisk v mesecu februarju se vsekakor izplača!

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA“ CELOVEC WULFENG.

R. VOUK:

Preureditev razmestitve ljudskih in glavnih šol

vensko-nemških šol. Razliko vsaj v neki meri pojasni dr. Wutte, ko pove, da so bile zaradi dodatnih slovenskih ur iznešene pritožbe: „Daraufhin er suchten mehrere Schulgemeinden wie Grafenstein, Gurnitz, Poggersdorf, Unterloibl u. a. um Umwandlung der bisher utraquistischen Schule in eine deutsche an. Dies wurde ihnen bis zu einem gewissen Grade gewährt, indem ihre Schulen als deutsche Schulen erklärt wurden, für welche obige Anordnung des Landesschulrates keine Anwendung findet. Doch blieb die bisher gebräuchliche Einführung in die deutsche Sprache aufrecht.“ Šole so bile torej razglašene za „nemške“, čeprav je morala šola učence šele uvajati v nemški jezik!

Število utrakvističnih šol niha tudi v prvi avstrijski republiki. Za šolsko leto 1922/23 je izkazanih 85 utrakvističnih šol, „Sitzungsbericht der Schulkommission des Landtages“ z dne 4. 12. 1925 navaja za 10. 11. 1925 86 utrakvističnih šol, uradni list „Volkserziehung“ z dne 1. 12. 1925 za šolsko leto 1924/25 pa samo 76 odnosno 77 utrakvističnih šol. Elaborat „Die Slowenenfrage in Kärnten“ navaja za leto 1929 spet 81 utrakvističnih šol, medtem ko je za šolska leta 1933/34 do 1937/38 izkazano konstantno število 78 utrakvističnih šol, čeprav število v posameznih okrajih niha: enkrat je neka šola še utrakvistična, drugič ne več ali obratno.

Leto 1945 je z zlomom nacizma prineslo nov začetek tudi na šolskem področju. Odredba iz leta 1945, na katero so se sklicevali pri pogajanjih za državno pogodbo, je vpeljala obvezno dvojezično šolo. Veljala je za naslednje občine:

Okraj Šmohor: Brdo-Egg, Goriče-Görtschach, St. Štefan-St. Stefan, Blače-Vorderberg.

Okraj Beljak-dežela: Bistrica na Zilji-Feistritz a. d. Gail, Straja vas-Hohenturn, Smerče-Emmersdorf, Podkloster-Arnoldstein, Bekstanz-Finkenstein, Marija na Zilji-Maria Gail, Ledinca-Ledenitzen, Rožek-Rosegg, Lipa nad Vrbo-Lind ob Velden, Vernberk-Wernberg, Kostanje-Köstenberg, Vrba-Velden, Loga vas-Augsdorf, St. Jakob v Rožu-St. Jakob i. R.

Okraj Celovec-dežela: Šmartin na Dholici-St. Martin am Techelsberg, Škofiče-Schiefing, Zgornja vesca-Oberdörfel, Bilčovs-Ludmannsdorf,

V šolskem letu 1945/46 je bilo na območju veljave vladne odredbe o dvojezičnem šolstvu 103 ljudske in 5 glavnih šol: Šmohor 6, Beljak-dežela 25, Celovec-dežela 33 in Velikovec 39 ljudskih šol. V celovškem okraju se na 8 ljudskih šolah (Pokrče, Ribnica, St. Jakob ob cesti, Skofjidičvor, Timenica, Trdnja vas, Vetrinj, Zrelec) sploh ni poučevalo dvojezično, v Šmartinu na Dholici in St. Tomažu na Cillberku se je ta pouk — delno izveden — kmalu končal. Tako je izpadlo 10 po odredbi dvojezičnih šol, čeprav „Verordnungsblatt für das Schulwesen in Kärnten“, štev. 3/4 1950 za šolsko leto 1948/49 še vedno izkazuje 105 dvojezičnih ljudskih šol (Šmohor 6, Beljak 25, Celovec 33, Velikovec 41) in 9 glavnih šol.

Tri leta in štiri mesece po podpisu državne pogodbe je bil podpisan drug akt: 22. 9. 1958 je tedanji deželni glavar Ferdinand Wedenig kot predsednik deželnega šolskega sveta podpisal protustavni odlok, ki je preključil vladno odredbo o obveznem dvojezičnem šolstvu iz oktobra 1945. Po pončani odjavni kampanji je ostalo od 12.774 učencev ljudske in glavne šole še 2399 v dvojezičnem pouku. Obvezna dvojezična šola, ki so jo leta 1945 hvalili kot nov začetek, je bila uničena.

Stanje občin in šol, na katerih se je ob začetku šolskega leta 1958/59 dejansko poučevalo dvojezično, je bilo po okrajih naslednje:

Šmohor: 4 občine; 6 ljudskih šol in 2 glavni šoli v Šmohorju.

Beljak-dežela: 14 občin; 25 ljudskih šol ter 2 glavni šoli v mestu Beljak.

Celovec-dežela: 23 občin; 24 ljudskih šol (brez prej omenjenih 10 šol brez slovenskega pouka) in 2 glavni šoli, poleg tega še 2 glavni šoli v mestu Celovec.

Velikovec: 21 občin; 43 ljudskih in 5 glavnih šol.

Skupaj: 62 občin; 98 ljudskih in 18 glavnih šol.

Parlament na Dunaju je dne 19. 3. 1959 sklenil manjšinski šolski zakon, ki je uvedel prijavljeno manjšinsko ljudsko in glavno šolo. Ta zakon velja še danes.

Prva združitve občin je izbrisala naslednje občine, našteje v vladni odredbi iz leta 1945: Smerče in Lipa v beljaškem okraju, Medborovnica in Zgornja vesca v celovškem okraju ter Bela, Libuče, Blato in Zvabek v veli-

Kärntner Landesanleihe 1975

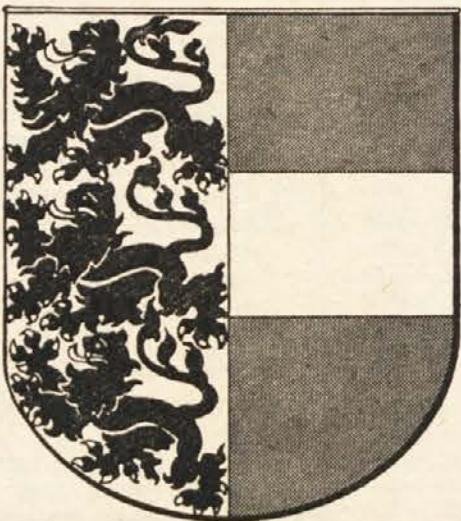
Um Umweltprobleme nicht erst morgen, sondern schon heute lösen zu können, legt das Land Kärnten vom 3.-5. März 1975 eine Anleihe in der Höhe von 250 Mio. Schilling zur Zeichnung auf. Der Erlös dient der Reinhaltung unserer Badeseen und damit der Erhaltung des Erholungsraumes und der Kärntner Urlaubslandschaft.

Die Kärntner Landesregierung erachtet es als ihre besondere Aufgabe, die dringenden Umweltprobleme rasch und verantwortungsbewußt zu lösen und damit der Bevölkerung sowie der Wirtschaft dieses Landes Bedingungen zu schaffen, die eine gesicherte Zukunft garantieren.

J. Wagner

Leopold Wagner
Landeshauptmann

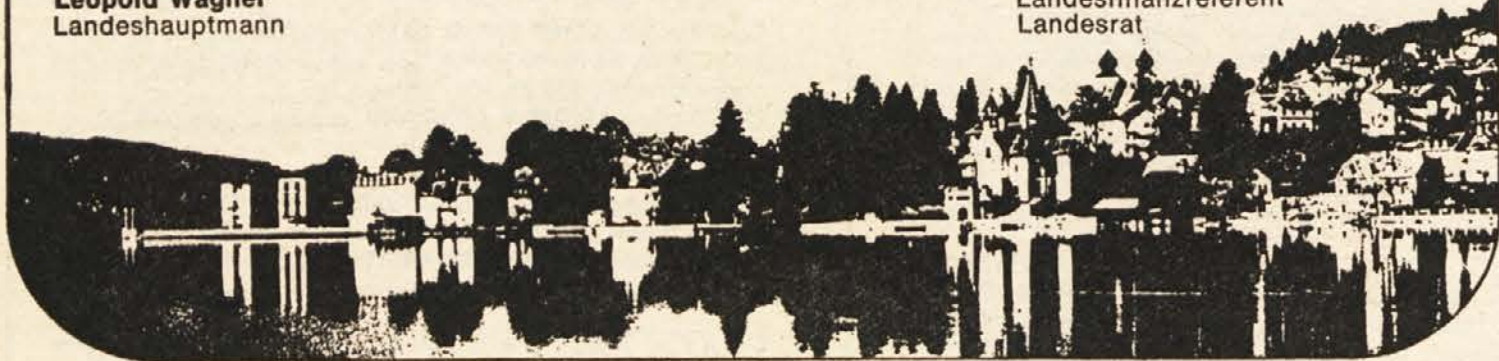

3.-5. März

Für eine moderne, dem Lande Kärnten angepaßte Finanzpolitik erscheint es uns selbstverständlich, Verantwortungsgefühl nicht nur gegenüber den Menschen, sondern auch gegenüber der Natur zu zeigen. Die Landesanleihe 1975 soll dazu beitragen, Vorhaben des aktiven Umweltschutzes vorrangig ausführen zu können.

Hans Schober
Landesfinanzreferent
Landesrat

Smučarski tečaj na Voglu

Nedavno je bil na Voglu nad Bohinjskim jezerom enotedenski smučarski tečaj, ki ga je pripravila Slovenska fizikurna zveza v Celovcu. Tečaja se je udeležilo okoli 20 navdušenih smučarjev, ki so bili razporejeni v dve skupini, v skupino začetnikov in v skupino napredovalcev, boljši smučarji pa so uživali smuč kar po svoje. Skupinama sta stala s strokovnimi napotki ob strani profesor za telesno vzgojo Anton Malle in strokovni učitelj telovadbe Danilo Prušnik.

Smučarski tečaj, ki je bil drugi po vrsti — lahko trdimo, da pomeni nekako nadaljevanje smučarskih tečajev Slovenske mladine na šentjanških rutah — je bil predviden na zimsko turistično rekreacijskem centru Krvavcu, ki pa do termina smučarskega tečaja SFZ ni bil dosti obogaten s snežno odejo. Skratka, tečaj je bil preložen na ugodnejši Vogel. Pred preložitvijo tečaja na drugi kraj pa so si tečajniki kar sami ogledali razmere na Krvavcu, ki bi seveda ob zadostni odeji snega bil idealno mesto za smučarske tečaje. Tečajniki so bili nastanjeni v Mladinskem domu ob Bohinjskem jezeru in so se od tod vsak dan povzpeli z žičnico na 1880 m visoko smučišče na Voglu. Smučar-

ŠPORTNI VESTNIK

ski tereni v Julijskih alpah so se izkazali iz „trde“ strani, a so se tekom tedna napolnili s svežim snegom. Kljub temu, da so bile vremenske razmere bolj slabe, je bil tečaj lep uspeh in bo še dolgo ostal v spominu tečajnikov, ki so se od tod poslovili s krepko slovensko narodno pesmijo.

Začetek spomladanskega prvenstva v namiznem tenisu

Ta teden se je na Koroškem začel drugi del namiznoteniškega prvenstva. V 1. razredu vzhod se borita za prve spomladanske točke drugouvrščeni v lestvici Sele in nosilec zadnjega mesta ŠD St. Janž. Selani so v četrtek odigrali na prvem nastopu kar odločilno igro v St. Vidu ob Glini, kjer je šlo za obranitev 2. mesta v lestvici. Iz uredniških vzrokov rezultatov še ne moremo objaviti.

Danes petek pa bo v Frantschachu namiznoteniška ekipa iz St. Janža nastopila proti tamkajšnjemu moštvu (ob 19.30), od koder bo le težko odnesla kako točko. S težavami se borijo šentjanščani prevsem zaradi pomanjkanja naraščaja in zaradi desinteresanosti igralcev, tako da lahko trdimo, da je prav to vrglo v preteklem jesenskem obdobju namiznoteniško ekipo na zadnje mesto v lestvici. V soboto, dne 1. marca, bo športno društvo St. Janž

imelo svoj redno občni zbor, na katerem se bodo, tako vsaj upa sekcijski vodja namiznega tenisa Martin Mischitz, razčistile težave v prid namiznega tenisa.

Znan je tudi že program obeh slovenskih ekip za naslednji teden. Po jutrišnjem prvenstvenem nastopu 2. ekipe iz Sel, ki tekmuje v 2. koroškem namiznoteniškem razredu vzhod, doma proti SV Unterland iz Pliberka, bo ta ista ekipa nastopila v prvenstveni tekmi v torek zvečer v celovski šoli Karla Rennerja (ob 19.30 uri) proti ženski ekipi KAC.

St. Janž bo naslednji teden igral doma proti SV Büro Achatz B.

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 1. 2.: 9.45 Rubrika za Jugoslovanske delavce v Avstriji — Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 2. 3.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 3. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — M. Kumer - Črčej: Naše zadrage.

TOREK, 4. 3.: 9.30 Zborovska glasba — 13.45 Celovski radijski dnevnik — Naše zadrage.

SREDA, 5. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Minute z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 6. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Družinski magazin.

PETEK, 7. 3.: 13.45 Celovski radijski dnevnik — Komorna glasba.

K trditvam deželnega poslanca župana Leopolda Guggenbergerja v zvezi z dozdavnimi kontakti Socialistične stranke Avstrije s Komunistično partijo Jugoslavije leta 1951 v Benelkah, v kateri zvezi omenja tudi napredne osrednje organizacije koroških Slovencev in predsednika ZSO dr. Francija Zwitterja, le-ta ugotavlja:

Trditve deželnega poslanca Guggenbergerja, da bi bili v februarju 1951 poklicani „vrhovi koroških Tito-komunistov“ v Ljubljano, kjer naj bi jim bila zapovedana politična naslonitev na koroško SPO, je popolnoma iz trle zvita. Kol predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in organizacijski sekretar nekdanje Demokratske fronte delovnega ljudstva, ki sem od leta 1945 neprekinjeno stal v vodilnih pozicijah naprednih organizacij, bi moral o takih navodilih nekaj vedeti. Dejstvo pa je, in to lahko z vso odgovornostjo ugotovim, da sta tako Demokratska fronta delovnega ljudstva kakor zlasti Zveza slovenskih organizacij na Koroškem vedno tako napram avstrijski vladi kakor napram matičnemu narodu dosledno zastopali stališče in načelo, da mora biti manjšina sama subjekt, to je nosilec svojih pravic in dolžnosti in samo po sebi umljivo tudi svoje politike in da nikdar ne sme postati objekt medstrankarskega in še manj meddržavnega barantanja, kakor se je to izražalo v politiki, ki je gledala v manjšini le svojo „peto kolono“. Napredne organizacije koroških Slovencev so to načelo vedno upoštevale in vodile samostojno suvereno politiko, ne da bi se matični narod kdajkoli kakorkoli vmešaval v notranje zadeve manjšine in usmerjal njeno politiko.

Podtikavanja deželnega poslanca Guggenbergerja so torej le izraz miselnosti, ki v manjšini gleda zgolj objekt in vidi v njej le „peto kolono“, to pa je mentaliteta in politika tretjega rajha, ki je na ta način zlorabljal in tudi uničil svoje manjšine. Kdor povezuje manjšine z matičnim narodom ne more pojmovati drugače, pač tolmači prirodne vezi z matičnim narodom v nacističnem smislu in jih razlaga tudi po tej miselnosti. Ne verujem pa, da mu bodo južni Tirolci za tako interpretacijo njihovih rednih kontaktov z avstrijsko vlado hvaležni in si brez dvoma prepovedujejo, da bi jim kdo zaradi te njihove povezave očital, da dobivajo direktive za svojo politiko v Innsbrucku ali na Dunaju in da so peta kolona avstrijske republike.

Koroški Slovenci smo vedno vodili in vodimo samostojno politiko in so vse naše zahteve, zlasti tudi v Spomenici koroških Slovencev izraz našega lastnega hotenja in nikakor ne izraz direktiv iz Ljubljane. To velja tudi za vso politiko ZSO od njene ustanovitve pa do danes.

Isto velja tudi za mojo osebno odločitev, da izstopim iz socialistične stranke. Vzrok za to je moja osebna zadeva, nima pa z neizpolnitvijo baje danih obljub nobenega opravlja, kakor je tudi trditev, da sem morda igral vlogo posredovalca med SPO in KPJ, izraz bujne fantazije, ki je značilna za majhne ljudi v špijonažnih in agentskih romanih. V ostalem sem bil član SPO šele od 1. 1. 1959 naprej in nikakor ne od časa, torej leta 1951, ko je baje prišlo do zbližanja med „Tito-komunisti“ na Koroškem in Socialistično stranko.

Človek se samo čudi nad bujno fantazijo župana „evropskega mesta“, ki se v času splošne želje po zbližanju med narodi tako silno boji morebitnega zbližanja tudi med ljudmi in gibanji različnega političnega in svetovnonazornega gledanja in različne družbene ureditve. Pot v „združeno Evropo“ bo ob taki mentaliteti gotovo še dolga...

Brezobzirni diktati...

(Nadaljevanje s 1. strani)

700 odbornikov in zaupnikov slovenskih organizacij pogovore z zvezno vlado začasno prekinili in se zato z vso odločnostjo upirata sedanjemu pritisku s strani zvezne vlade. Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev sta društvi, katerih ustanovitve društvena oblast ni prepovedala ter volita svoje društvene odbore svobodno in suvereno v skladu s svojimi pravili. Vsako vmešavanje in vsak pritisk na izvolitev funkcionarjev pomeni zaradi tega eklatanten poseg v ustavnopravno zagotovljene pravice svobodnega združevanja in zbiranja, kar je slovenski manjšini poleg tega izrecno zagotovljeno tudi v členu 7 državne pogodbe.

Če gospod zvezni kancler zdaj izjavlja, da gre pri načrtovanem ugotavljanju manjšine samo za ljudsko štetje za dosego določenih statističnih podlag ter zagotavlja, da bo slovenska narodna skupnost ne glede na njeno moč dobila pripadajoče ji pravice, potem je nerazumljivo, zakaj vlada rešitev odprtih vprašanj člena 7 zavlačuje in jo namerava izvesti šele po načrtovanem preštevanju posebne vrste.